

# RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1945.

Andra kammaren.

Nr 8.

## Tisdagen den 13 februari.

Kl. 4 em.

### § 1.

Justerades protokollen för den 6, den 7 och den 10 innevarande februari.

### § 2.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr statsrådet **Rubbestad**, som anförde: Herr talman! Med andra kammarens tillstånd har dess ledamot herr Vigelsbo i en till mig riktad interpellation i huvudsak anfört följande.

*Svar på interpellation.*

Under de senaste åren hade vid upprepade tillfällen påtalats bristerna i den nuvarande torrlägningsverksamhetens organisation. Anledningen till att frågan aktualiserats under de senaste åren hade varit de stora översvämningar som förekommit på vissa platser. Under den senaste regniga hösten hade dessa översvämningar fått en nära nog katastrofartad omfattning. Med anledning av dessa översvämningar funnes det på sina håll lantbrukare som nu stode inför fullständig ekonomisk ruin.

Interpellanten hade tidigare påvisat hurusom en hel del mindre torrlägningsföretag kommit till utförande, utan att man först förvissat sig om huruvida huvudavloppen hade möjlighet att mottaga de avsevärda vattenmängder som härvid tillkommit. Uraktlåtenheten att tillse de stora huvudkanalernas avrinningskapacitet hade slutligen måst resultera i den översvämningkatastrof, som nu inträffat.

Under den senaste tiden hade emellertid uppgifter lämnats, vilkas innebörd vore av den art, att ansvaret syntes vara att söka på annat håll än hos lantbruksingenjörerna. I Västmanlands läns tidning för den 21 december 1944 hade lantbruksingenjören i Västmanlands län Henrik Welin-Berger lämnat uppgift om att det varit på regeringens och lantbruksstyrelsens uttryckliga order utvecklingen givits den inriktning den senare fått. Lantbruksingenjörens förklaring i denna del vore av följande innehåll: »Med hänsyn till kristidens livsmedelsbrist har från statsmakternas sida viss inriktning givits åt arbetena inom torrlägningsverksamheten. Sålunda har Kungl. Maj:t år 1941 anbefallt lantbruksstyrelsen att vid beviljande av statsbidrag till torrlägningsföretag giva företräde åt sådana företag, vilka snabbt resultera i ökade skördar, d. v. s. företag av den storleksordning, att de inom året eller närmaste åren kunna genomföras. Denna statsmakternas deciderade önskan måste givetvis respekteras och mer eller mindre påtagligt framträda i den verksamhet, som lantbruksingenjörerna företräda. Den inställning, som arbetsmarknadskommissionen intagit till torrlägningsverksamheten, framgår bland annat därav att en framställning om arbetstillstånd för ett större invallningsföretag inom länet, vars utförande beräknades till 3 å 4 år, avslogs, och detta företag, som rör sig om en kostnad av 100 000 kronor, har endast kunnat påbörjas med tillåtna 3 man.»

*Andra kammarens protokoll 1945. Nr 8.*

*Svar på interpellation. (Forts.)*

Lantbruksingenjören påvisade dessutom personalbristen, vilken gjorts ännu mera prekärr av det förhållandet, att militärinkallelserna hårt drabbat denna tjänstegrupp. Det minimum av personal som funnits tillgängligt hade i enlighet med regeringens direktiv använts för utförande av mindre företag vilka snabbt resultera i ökade skördar. Att man samtidigt dränkt de större torrläggningsföretagens avsevärda markområden samt därmed väsentligt och i vissa fall helt omöjliggjort deras produktivitet, syntes helt ha förbigått regeringens uppmärksamhet.

De översvämningsolyckor som inträffat under de senaste åren torde såsom framginge av det anförda, i den mån de ej varit betingade av onaturligt stora nederbörds mängder, vara en följd av illa avvägda direktiv.

Vidare har interpellanten påpekat, att Sagåregleringen i Västmanland hade legat under utredning i 8 år och Tämna-regleringen i samma län under 20 år. På regeringens initiativ hade under tiden en hel del mindre torrläggningsföretag kommit till utförande. Detta hade inneburit för båda nämnda företag att allt mer och mer vatten dikats på, vilket inneburit att översvämningsrisken tilltagit för varje år som gått, och nu hade katastrofen inträffat.

Under återopande av det anförda har herr Vigelsbo till mig riktat följande frågor.

1) Anser statsrådet lantbruksingenjörens lämnade uppgifter vara riktiga?

2) Är i så fall statsrådet beredd att för regeringens räkning acceptera svaret för de åtgärder som härutinnan från regeringens sida vidtagits?

3) Ämnar statsrådet gå i författning om anvisandet av de medel som erfordras för betalandet av de skador, som uppkommit med anledning av de direktiv regeringen utfärdat till ledning för torrläggningsverksamhetens förrättningsmän?

I anledning av dessa frågor vill jag erinra om följande. I samband med beviljande för budgetåret 1941/42 av bland annat 2 000 000 kronor till Grundförbättringar: Statens avdikningsanslag behandlade 1941 års riksdag en i första kammaren väckt motion nr 47 vari hemställts att riksdagen måtte uttala, att vid utlämnande av bidrag och lån till torrläggningsföretag borde, oavsett den ordning i vilken ansökning inkommit, företräde givas åt sådana företag, a) som snabbt kunde resultera i ökade skördar, b) där huvudsyftet vore att er hålla tillskottsäker till ofullständiga jordbruk och där den avdikade marken snabbt kunde odlas samt c) där räntabilitetskalkylen vore mycket god. Jordbruksutskottet, som behandlade motionen, uttalade i anledning av densamma i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 1 följande. »Vad angår motionärens yrkande, avseende ändrad ordning vid prövningen av förekommande ansökningar om statsbidrag i syfte att bereda företräde åt snabbt produktionsfrämjande torrläggningsföretag, synes en dylik åtgärd ändamålsenlig under nuvarande förhållanden, varför yrkandet i huvudsak biträdades av utskottet. Emellertid anser utskottet, att det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare överväga och vidtaga de mått och steg, som i övrensstämmelse med sagda ståndpunktstagande kunna befinnas nödiga i förevarande bidragsverksamhet.» I utskottets av riksdagen (r. skr. nr 159) godkända utlåtande nr 20 i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen beträffande jordbruksdepartementet gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar uttalades i fråga om det i nyssberörda motion gjorda yrkandet om ändrad ordning vid prövningen av förekommande ansökningar om lån från statens avdikningslånefond i syfte att bereda företräde åt snabbt produktionsfrämjande torrläggningsföretag, att härvidlag borde förfaras på samma sätt som beträffande ansökningar om bidrag till dylika företag. Genom beslut den 28 juni 1941 anbefallde Kungl. Maj:t lantbruksstyrelsen att vid prövningen av ansökningar om bidrag och lån till

*Svar på interpellation. (Forts.)*

torrläggningsföretag — särskilt i vad gäller nytillkommande ansökningar — beakta förenämnda av riksdagen anförda synpunkter. Sedermera har riksdagen i samband med beviljande av anslag till statens avdikningsanslag godkänt uttalanden avseende att vid bidragsbeviljningen hänsyn skall tagas till om företagen äro ur produktionssynpunkt verkligt effektiva. Av det anförda framgår att de i interpellationen berörda direktiven rörande vissa torrläggningsföretag grunda sig på Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut.

Vad angår de av interpellanten omnämnda mindre vattenavledningsföretagen, vilkas utförande skulle bidragit till att översvämningar ägt rum, har jag inhämtat vissa upplysningar från lantbruksstyrelsen, såvitt angår översvämningarna kring Tämnaren, vilka interpellanten närmast torde ha åsyftat. Lantbruksstyrelsen har i detta hänseende anfört bland annat följande.

Varje torrläggningsföretag kan tänkas medföra menliga verkningar på vattenavrinningen nedanför företagets slutpunkt, därvid skadegörelse kan förorsakas jordbruks- eller annat intresse. En förutsättning härför är emellertid, att företagets vattensamlingsområde utgör en väsentlig del av motsvarande område för vattendraget i dess helhet vid den punkt, där skadan inträffat. Lantbruksstyrelsen har verkställt en undersökning av huruvida nämnda förutsättning kan anses ha varit för handen i föreliggande, av interpellanten påtalade fall. Denna undersökning har givit till resultat, att efter tidpunkten för utfärdandet av förutberörda direktiv till ledning för torrläggningsverksamhetens förrättningsmän statsunderstöd har beviljats till utförande av 8 torrläggningsföretag inom Tämnarens vattensamlingsområde. Av dessa företag äro endast 2 av någon nämnvärd omfattning, i det att deras vattensamlingsområden ha en sammanlagd areal av omkring 1 500 hektar. De övriga 6 företagen utgöras vart och ett för sig av till omfattningen obetydliga arbeten för avledande av vatten från en areal av tillsammans endast 200 hektar. Å andra sidan omfattar sjön Tämnarens vattensamlingsområde en i jämförelse härmed mycket betydande ytvidd eller omkring 80 000 hektar. De av interpellanten åsyftade torrläggningsföretagen representera sålunda en försvinnande liten del eller allenast omkring 2 procent av vattensamlingsområdets hela areal. Det måste vid sådant förhållande anses såsom helt uteslutet, att utförandet av ifrågakvarande företag kunnat få någon nämnvärd inverkan på Tämnarens vattenstånd överhuvud taget eller på uppkomsten av de inträffade översvämningarna. Något påvisbart samband läser därför icke förefinnas mellan nyss nämnda 8 torrläggningsföretag och av ifrågakvarande översvämningar förorsakade skador.

Jag vill framhålla, att för närvarande genom länsstyrelserna i Uppsala och Västmanlands län pågå vissa undersökningar angående de skador, som förorsakats till följd av översvämningarna inom dessa län. Först sedan dessa undersökningar blivit slutförda, är det möjligt att upptaga frågan rörande vilka ytterligare åtgärder som böra vidtagas från statsmakternas sida. Jag har emellertid för avsikt att förorda, att ersättning lämnas de skadelidande i den mån undersökningarna visa att så finnes skäligt.

Härefter yttrade

**Herr Vigelsbo:** Herr talman! Jag skall be att få till statsrådet Rubbestad framföra mitt tack för det svar jag fått på min interpellation. När herr statsrådet dessutom i svarets sista del meddelar sin avsikt att förorda, att ersättning utgår till de skadelidande, ser jag i detta herr statsrådets meddelande ett bevis för att viljan till ekonomisk medverkan härutinnan är för handen. För detta anser jag mig ha ytterligare anledning att framföra ett tack.

Vad sedan beträffar lantbruksstyrelsens uttalande, att de dikningsföretag,

*Svar på interpellation. (Forts.)*

som tillkommit sedan 1941, vilkas antal uppgives till åtta, ingenting haft att skaffa med de översvämningar som under senare år ägt rum, måste jag säga, att en sådan slutsats förefaller åtminstone mig något egendomlig. Om man i en tidigare överfylld sjö dikar ut ytterligare åtta torrlägningsföretag, därav enligt uppgift två större, förefaller det mig i högsta grad egendomligt, om icke detta skulle ytterligare bidra till än mera svårartade översvämningar. Det brukar ju talas om droppen som bringar måttet att rinna över, vilket bokstavligt talat torde kunna sägas vara fallet härvidlag.

Det är dessutom riktigt, som i svaret framhålles, att riksdagen 1941 på grundval av en förstakammarmotion beslutat i denna fråga efter tillstyrkan av jordbruksutskottet. Jordbruksutskottet sade den gången, att åtgärden vore ändamålsenlig, men utskottet ansåg, att det borde få ankomma på Kungl. Maj:t att överväga de mått och steg som kunde härav anses betingade. Jag förutsätter att Kungl. Maj:t och lantbruksstyrelsen genom detta riksdagens beslut ej frånhänts sin fria och sakkunniga prövningsrätt i hithörande fall.

Det måste vidare förefalla mig egendomligt att man åtminstone i fråga om Tämнарregleringen nu måste söka betäckning bakom detta riksdagens beslut. Ett faktum som likväl oförändrat kvarstår är att Tämнарregleringen vid detta riksdagsbesluts tillkomst legat under utredning i icke mindre än sju ton år. Vad hade hänt under denna tid? Utredningsmaskineriets papperskvarnar hade malt, i övrigt hade ingenting hänt. Vad som däremot inträffade var att Tämнарsjöns enda avlopp slammade igen under tiden. Vid de mätningar som under senare tid verkställdes angående till- och avrinning från sjön Tämнарaren har det visat sig att tillrinningen vid högvatten är omkring 90 sekundm<sup>3</sup> under det att avrinningen är endast 28 sekundm<sup>3</sup>. Detta förhållande måste ovillkorligen medföra att översvämningsskatastrofer komma att inträffa, detta särskilt under snösmältningen på våren och även vid andra tillfällen med riklig nederbörd. Det är även vid dessa tillfällen som säkerligen de åtta företag som tillkommit under senare år på ett kraftigt sätt bidragit till att göra situationen så hopplös som den för närvarande är.

Då det gäller Sagåregleringen föreligga samma omständigheter, även om det icke skett i samma omfattning. Även där ha en del smärre torrläggningar förekommit. Oavsett hur det nu förhåller sig med nya företag som tillkommit, torde en sak vara uppenbar, nämligen att ett torrlägningsföretags intressenter givetvis icke göra framställning om förrättning och fördjupning av avloppen förrän de av omständigheterna anse sig tvungna därtill. Är det sedan så att utredningar för förrättningens verkställande taga en tid av över tjugo år, måste givetvis torrläggningssituationen på ett sådant område kraftigt försämraras under tiden. Samtidigt som kanalerna slammas igen, inträffar det dessutom genom bearbetning och förmultning att jordytans nivå sjunker. Även om icke en enda droppe vatten dikades på under tjugo år, skulle torrläggningssituationen på ett sådant område ändock successivt undergå en kraftig försämring. Har man, som nu i detta fall, dessutom dikat dit ytterligare vatten, måste förhållandena bli än mera komplicerade.

Till sist vill jag endast än en gång understryka nödvändigheten av att något göres och att det göres snart. Dessutom vill jag även uttala den förhoppningen, att då de nu pågående värderingarna en gång äro slutförda och översvämningarnas ekonomiska skadeverkningar bli kända, statsmakterna göra sitt bästa för att bisträcka dem som oförskyllt gjort stora förluster. Ersättningar ha i vissa fall tidigare utgått från statsmakternas sida för sådana ändamål, där försäkringsskydd finns. I dessa fall finns emellertid inget försäkringsskydd. Man kan icke försäkra sig mot sådana skadeverkningar som här påtalats, var-

*Svar på interpellation. (Forts.)*

för jag finner det i detta fall ännu mer motiverat, att statsmakterna träda hjälpande emellan för att bistå dem som oförskyllt kommit i nöd.

Herr statsrådet **Rubbestad**: Herr talman! Jag vill bara erinra om, att jag i mitt interpellationssvar icke på ringaste sätt försvarat att Tämnares reglering dragit så långt ut på tiden. Tvärtom beklagar jag liksom interpellanten detta faktum. När jag i höstas började min verksamhet som statsråd på detta område, fick jag reda på hur lång tid det här företaget tagit, och jag kallade då till mig lantbruksingenjören Welin-Berger och frågade honom om orsaken till dröjsmålet. Jag fick då den upplysningen att detta berodde till stor del på bristen på arbetskraft, det vill säga biträdespersonal hos lantbruksingenjören. Jag lovade då att göra allt vad jag kunde för att skaffa arbetskraft. Jag har också, som kammaren vet, lagt fram en tilläggsproposition vid denna riksdag, som förresten bifölls för några dagar sedan och som gick ut på att just lantbruksingenjörerna skulle få ökad tillgång på arbetskraft. I och med denna åtgärd hoppas jag att Tämnaresregleringen i vad avser planläggningen skall kunna bringas till utförande inom en ganska snar framtid, och för min del skall jag göra vad som kan göras för att påskynda densamma.

Herr **Vigelsbo**: Herr talman! Jag ber att få tacka för de åtgärder, som från statsrådets sida vidtagits på detta område. Beträffande talet om bristen på arbetskraft för lantbruksingenjörernas vidkommande vill jag påpeka, att denna brist väl närmast rört ritbiträdena och kontorsarbetet. Vad Tämnaresföretaget angår har åtminstone under den tid utredningsarbetet pågått rått en ganska omfattande arbetslöshet, varför någon brist på grovarbetskraft för torrläggningsföretaget som sådant icke förefunnits. Jag vill emellertid hoppas och tro, att i och med de åtgärder, som statsrådet vidtagit för arbetets påskyndande, vi också inom den närmaste tiden skola få se detta arbete realiserat.

Överläggningen var härmed slutad.

## § 3.

Föredrogos var efter annan följande Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott propositionen, nr 28, med förslag till lag om val av borgmästare och lagfaren rådman;

till statsutskottet propositionen, nr 40, angående lån till kolonisation för estlandssvenskarna;

till behandling av lagutskott propositionen, nr 41, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2, 3 och 4 §§ lagen den 17 juni 1932 (nr 263) om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende;

till statsutskottet propositionerna:

nr 48, angående förvärv av mark för skjutbana för Livregementets husarer; och

nr 49, angående bestridande av vissa haverikostnader;

till jordbruksutskottet propositionen, nr 50, angående åtgärder till stödjan-  
de av odlingen av vissa kulturväxter; samt

till statsutskottet propositionerna:

nr 55, angående dispositionen av vissa å allmän beredskapsstat II för bud-  
getåret 1944/45 uppförda anslag;

nr 56, angående förvaltningen av Södertälje kanal m. m.; och  
nr 57, angående ytterligare statsbidrag till byggande av enskild väg Åsebacken—Persberg—norska gränsen.

#### § 4.

Föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 17, 20, 21 och 24, bevillningsutskottets betänkande nr 1, bankoutskottets utlåtanden nr 3 och 4, andra lagutskottets utlåtanden nr 2—5, jordbruksutskottets utlåtanden nr 4 och 5 samt andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 1.

#### § 5.

*Interpellation.* Ordet lämnades på begäran till

Herr **Persson** i Falla, som yttrade: Herr talman! Den 19 juni 1943 häktades fil. lic. Per Meurling som misstänkt för olovlig underrättelseverksamhet; den 21 juli samma år dömdes han av Stockholms rådhusrätt för sådant brott till straffarbete i ett år och sex månader. Sedan utslaget överklagats, höjde Svea hovrätt hans straff till två års straffarbete genom dom den 19 oktober 1943, vilken efter besvär av Meurling fastställdes av högsta domstolen den 23 december samma år.

Jämmt ett år efter sistnämnda datum frigavs Meurling från fängelset, sedan Kungl. Maj:t den 24 november 1944 av nåd eftergivit återstoden av det honom ådömda straffet. I samband därmed lättades sekretessen kring målet, och genom informationsstyrelsen meddelades en resumé av de förhållanden, som lett till de fällande domarna. Pressen kunde vidare meddela, att benådningen, vilken enhälligt tillstyrkts av högsta domstolen, motiverades av Meurlings hälsotillstånd. Efter frigivandet har emellertid Meurling i såväl tidningsintervjuer som i ett antal föredrag uppgivit, att den verkliga orsaken till straffnedsättningen icke varit sjukdom av något slag utan politiska motiv och att myndigheterna böjt sig för en övermäktig folkopinion. Enligt referat i Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning den 27 januari 1945 av ett möte i Göteborg föregående dag, där Meurling talade, upprepade »Dr Meurling inledningsvis sin försäkran, att hans hälsotillstånd var prima, trots vad informationsstyrelsen anfört i saken — man ville ej erkänna, att det i stället var folkmeningen man tagit hänsyn till då han släpptes».

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bergquist, beviljade senare tidningen Göteborgs Morgonpost en intervju i anledning av fallet Meurling. Intervjun var införd i nämnda tidning den 2 februari innevarande år och statsrådets uttalande återges där på följande sätt:

»En nådeansökan för Meurling inlämnades som bekant av andra personer än han själv, förklarade statsrådet, och till denna ansökan hade fogats dels ett intyg från fängelseläkaren i Vänersborg, som angav, såvitt jag minns, kroniskt magsår som diagnos, och dels ett intyg från fängelsemyndigheterna att vistelsen i fängelset haft en deprimerande inverkan på Meurling. Jag kan dock säga, att bara dessa intyg under andra förhållanden icke skulle ha medfört att nådeansökan beviljats.»

»Statsrådet anser sålunda, att det förändrade krigsläget varit det faktum, som fällt avgörandet för Meurlings frigivning?»

»Ja, detta anser jag icke kan förnekas», slutade statsrådet Bergquist. »Men jag har heller aldrig uppgivit, att enbart de ifrågavarande intygen lades som grund för frigivningen. Till dem kom nämligen också det ändrade läget.»

»På vad sätt skulle statsrådet vilja definiera uttrycket 'det ändrade krigsläget'?»

*Interpellation. (Forts.)*

»Jag skulle kanske vilja säga, att uttrycket det ändrade politiska läget överhuvud taget vore riktigare.»

Därest statsrådets uttalande är rätt återgivet i tidningen, vilket man torde kunna utgå ifrån, då någon dementi icke förekommit, är det ägnat att väcka mycket allvarliga betänkligheter med hänsyn till vårt rättsväsens integritet. Det har därför också väckt stor uppmärksamhet i vida kretsar i vårt land. Är det, har man frågat sig, förenligt med svenskt rättsmedvetande och svensk rättsordning att efterskänkande eller nedsättning av utav domstol ådömt straff kan erhållas nådevägen på grund av ett förändrat politiskt läge? Justitieministerns nu berörda intervjuuttalande gör också att man icke kan värja sig för misstanken att behandlingen av detta rättsfall påverkats av den agitation, som föregått frigivandet och som bl. a. tagit sig uttryck i den avlämnade petitionen om nåd. Man måste också ställa frågan vilka politiska faktorer och förhållanden det är som i vårt land just nu ligga till grund för att en för brott mot gällande lag dömd person efterskänkes återstående straff och frigives. Vidare måste man fråga vilka de ändrade politiska förhållanden äro som gällt för Meurling men icke för den samtidigt och för det av Meurling anstiftade brottet likaledes till två års straffarbete dömde mekanikern Höglund, beträffande vilken veterligt något benädningsbeslut icke föreligger.

Beträffande det brott för vilket Meurling dömts har uppenbarligen dess svårhet bedömts med hänsyn till dess samhällsfarlighet vid den tidpunkt då det begicks och måste givetvis alltjämt så bedömas. I detta sammanhang må också erinras om det sätt på vilket Meurling efter sitt frigivande — utan att någon reaktion från myndigheternas sida förmärkts — angripit svensk rättsskipning. Han har enligt tillgängliga pressreferat i föredrag gjort gällande att han varit föremål för provokation från polisens sida och att såväl under rätten som hovrätten och högsta domstolen »blundat» därför. Rättsordningens integritet och dess upphöjdhet över personliga och politiska intressen har inom vårt folk under oräkneliga generationer betraktats såsom samhällets starkaste grundval. Här anförda uttalanden från högsta rättsvårdande håll i fallet Meurling har därför väckt vidsträckt oro och förstämning.

Med hänvisning till vad jag sålunda anført får jag hemställa om kammarens medgivande att få till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet framställa följande frågor:

1. Är det av herr statsrådet gjorda utalandet till Göteborgs Morgonpost angående motiven för den Meurling av nåd beviljade nedsättningen av denne ådömt straff riktigt återgivet i denna tidning?

2. Anser herr statsrådet att de motiv, som enligt statsrådets berörda uttalande legat till grund för beslutet om eftergivande av Meurlings straff stå i överensstämmelse med svensk rättsuppfattning och kan hävdas utan fara för svenskt rättsväsen?

Denna anhållan bordlades.

## § 6.

Herr von Friesen erhöi på begäran ordet och anförde: Herr talman! Enligt *Interpellation*. i pressen lämnade uppgifter har ett rättsfall nyligen väckt stort uppseende och aktualiserat frågan om icke en lagändring på hyresrättens område vore påkallad.

Det gällde ett hemskillnadsmål, där mannen nyligen flyttat från hemmet och familjen. Hyreskontraktet var skrivet på mannen, som emellertid lät hustrun taga hand om det när han gav sig i väg. Sedan hemskillnaden blivit klar betalade mannen sitt underhåll till hustrun och barnen. Av detta belopp erla-

*Interpellation. (Forts.)*

de hustrun hyran till värden som kvitterade beloppet på kontraktet. Enär mannen även formellt ville ha kontraktet överlåtet på hustrun ordnades så att kontraktet mellan mannen och värden skulle upphöra visst datum. Därmed voro hustrun och hennes fyra barn uppsagda till avflyttning den dagen. Då avflyttning ej ägde rum begärde värden hos överexekutor vräkning. Enligt hovrättens utslag förpliktades mannen att med familj och tillhörigheter avflytta från lägenheten vid äventyr av vräkning.

Det synes klart att hustrun här borde intaga en partsställning, som ger henne garantier mot vräkning, ehuru hon uppenbart fullgör sina åligganden gentemot hyresvärden. Det riktigaste vore väl att det fastsloges att mannen och hustrun hade lika rättigheter och skyldigheter och att en uppsägning icke vore giltig med mindre den företogs av såväl mannen som hustrun. Då detta sannolikt icke är möjligt utan lagändring vill jag anhålla om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet rikta frågan:

Anser statsrådet det erforderligt att vidtaga åtgärder för genomförande av en lagstiftning, som bättre än nu tryggar familjens rätt, att, därest den så önskar, kvarstanna i sin bostad även efter hemskillnad mellan makarna?

Denna anhållan bordlades.

## § 7.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1945/46 under riksstatsens *första* huvudtitel, avseende anslagen till hov- och slottsstaterna;

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å riksstaten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor; och

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45, i vad propositionen avser hov- och slottsstaterna.

## § 8.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.35 em.

In fidem  
Sune Norrman.



## Onsdagen den 14 februari.

Kl. 11 fm.

### § 1.

Herr statsrådet *Wigforss* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

- nr 51, angående utsträckning i vissa fall av i 8 § 1 mom. tulltaxeförordningen stadgade tidsfrister för åtnjutande av tullfrihet;
- nr 52, angående temporär utsträckning av rätten för fiskefartyg att intaga gods från provianteringsfrilager i vissa städer;
- nr 53, angående pension eller understöd åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.;
- nr 54, angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom;
- nr 62, angående inrättande av ett forskningsråd på jordbrukets område m. m.;
- nr 63, angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.; och
- nr 64, angående förhöjning i vissa fall av arbetarsmåbrukslån m. m.

Dessa propositioner bordlades.

### § 2.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet **Wigforss**, som anförde: Herr talman! I en med andra kammarens tillstånd framställd interpellation har herr Nilsson i Göingegården — under hänvisning till att vissa spörsmål rörande jordbrukets inkomsttaxering för närvarande vore föremål för utredning genom 1943 års jordbrukstaxeringssakkunniga — till mig riktat följande frågor:

1) Anser herr statsrådet det möjligt att utbryta frågan om överprisavdrag för jordbruket och skogsbruket för snabbare behandling än övriga till de sakkunniga hänskjutna problem och att — i den mån nu gällande regler icke kunna tolkas på sådant sätt att avdragsrätt härför redan nu föreligger — provisoriskt införa regler härom i avvaktan på utredningens resultat och därav föranledda författningsändringar?

2) Anser herr statsrådet sig genom sina direktiv till de sakkunniga ha lämnat dessa i uppdrag att utreda förvärvskällans inkomst av jordbruksfastighet samtliga skatte- och taxeringsproblem, så att nuvarande ojämnheter i lagstiftningen härvidlag undanröjas och att skattemässiga åtgärder i konjunkturutjämnande syfte snarast möjligt vidtagas?

I anledning av den första frågan får jag meddela att, enligt vad jag inhämtat, de sakkunniga beräkna att avsluta sitt arbete redan under första hälften av innevarande år. Vid sådant förhållande torde det knappast föreligga någon anledning att utbryta frågan om överprisavdrag i och för en snabbare behandling än övriga till de sakkunniga hänskjutna frågor. Icke heller synes tillräcklig anledning föreligga att i avvaktan på utredningens resultat införa provisoriska regler angående överprisavdrag.

*Svar på interpellation.*

*Svar på interpellation. (Forts.)*

Vad härefter angår frågan om jag anser att de sakkunniga enligt dem lämnade direktiv ha att utreda *samtliga* skatte- och taxeringsproblem i fråga om förvärvskällan jordbruksfastighet, så att nuvarande ojämnheter undanröjdes och skattemässiga åtgärder i konjunkturutjämnande syfte snarast vidtoges, måste denna fråga besvaras nekande. Utredningsuppdraget avser vissa särskilt angivna frågor rörande jordbrukets inkomsttaxering, vilka lämpligen ansetts kunna behandlas i ett sammanhang. Så vidsträckt som interpellanten formulerat sin fråga inbegripas därunder även andra aktuella spörsmål, exempelvis om lagstiftningen rörande investeringsfonder skall utvidgas till att gälla även beträffande förvärvskällan jordbruksfastighet. Detta ämne innefattas emellertid under det utredningsuppdrag, som för någon tid sedan anförtroddes åt de sakkunniga för översyn av lagstiftningen om investeringsfonder.

## Härpå yttrade

Herr Nilsson i Göingegården: Herr talman! Jag ber att till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet få framföra mitt tack för svaret på interpellationen.

Jag konstaterar med tillfredsställelse att 1943 års jordbrukssakkunniga beräknas avsluta sitt arbete redan under första hälften av innevarande år och framlägga sitt betänkande angående jordbrukets inkomsttaxering. Jag kan endast beklaga, att åtgärderna beträffande jordbrukets inkomsttaxering torde komma att framläggas så sent under nuvarande högkonjunktur, att man icke kan åstadkomma avsedda och nödvändiga ändringar i skattelagstiftningen, ägnade att stimulera jordbrukets och skogsbrukets rationalisering, samt en lagstiftning, som verkar i konjunkturutjämnande syfte. Rätten till avdrag för överpris och merkostnad torde under nuvarande förhållanden icke alls kunna komma att utnyttjas av förvärvskällan inkomst av jordbruksfastighet.

Jag vill i detta sammanhang påpeka att, enligt vad jag inhämtat, till beskattningsdomstolarna anförts taxeringsbesvär just beträffande överprisavdraget, vilka besvär sedan omkring två år vänta på avgörande. När detta träffas torde stor hänsyn komma att tagas till de sakkunnigas ställningstagande.

Överläggningen var härmed slutad.

## § 3.

*Svar på interpellation.*

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Wigforss erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! I en med andra kammarens tillstånd framlagd interpellation har herr Hedlund i Rådom till mig riktat följande fråga: Äro förslag om åtgärder som innebära en utjämning av den kommunala skattebördan avsedda att framläggas för årets riksdag?

I samband med att jag hos Kungl. Maj:t hemställde om förslag till årets riksdag angående anslag för utdelning av bidrag till skattetyngda kommuner (sjunde huvudtiteln punkt 57) erinrade jag om att kommunalskatteberedningen framlagt förslag till ändrade grunder beträffande den kommunala skatteutjämningen. Jag anförde vidare, att på grund av spörsmålets omfattande natur — det hade bl. a. sammanhang med frågorna om socialvårdens ordnande och ändrad kommunindelning — förslag i ämnet icke kunde föreläggas årets riksdag, varför man sålunda borde utgå från att bidragen under nästkommande budgetår skulle lämnas enligt oförändrade grunder.

I själva verket har frågan om skatteutjämningsunderstöden till kommunerna intimt samband med en rad andra betydelsefulla frågor. Jag vill härvid först nämna, att man överhuvud icke synes böra taga slutlig ställning till

*Svar på interpellation. (Forts.)*

frågan om skatteutjämningsunderstöden förrän i samband med en allmän omprövning av frågan om samhällsuppgifternas fördelning mellan staten och kommunerna. Kommunalskatteberedningen har i denna del framlagt vissa förslag, men betydelsefulla frågor äro ännu under utredning genom socialvårdskommittén. Vidare torde frågan om den framtida utformningen av de för olika ändamål utgående *speciella* statsbidragen böra lösas, innan man tager ställning till frågan om de allmänna utjämningsunderstöden. Beträffande de speciella understöden har kommunalskatteberedningen framlagt vissa förslag — som emellertid i viktiga delar bestämt avstyrkts av socialvårdskommittén — medan kommunalskatteberedningen i övrigt förutsatt särskilda utredningar beträffande olika områden av understödsverksamheten.

Jag vill även framhålla, att frågorna om ändrad kommunindelning samt om ändrad dyrortsgruppering lämpligen böra lösas innan skatteutjämningsfrågan upptages till slutlig prövning.

Med hänsyn till det anförda torde förutsättningar för omedelbara lagstiftningsåtgärder på grundval av kommunalskatteberedningens förslag icke kunna anses föreligga. Fråga uppkommer då om andra, mera provisoriska åtgärder i skatteutjämnande syfte äro oundgängligen påkallade. Så är emellertid enligt min mening icke fallet. Enligt de nuvarande bestämmelserna om skatteutjämningsunderstöd kunna nämligen bidrag i ömmande fall lämnas även där sådana enligt de föreskrivna schablonerna ej få utgå.

Härefter anförde:

Herr **Hedlund** i Rådomb: Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för svaret på min interpellation. Tyvärr måste jag dock konstatera att svaret egentligen endast innebär, att de människor, som under åtskilliga år väntat på ytterligare åtgärder för en effektiv skatteutjämning, få det beskedet, att de måste vänta ännu ett obestämt antal år. I svaret gives ju inte ens någon antydning om när man kan påräkna åtgärder i detta syfte.

Jag är ense med finansministern beträffande den ordning, i vilken de frågor, som här berörts, böra upptagas till behandling. Innan man går in på spørsmålet om skatteutjämningsunderstöden bör man således ha tagit ställning till frågan om samhällsuppgifternas fördelning mellan stat och kommun. Därjämte bör man ha löst problemet om de speciella statsbidragen. Men man frågar sig, varför dessa primära spørsmål inte kunna tagas upp nu. Beträffande arbetsfördelningen mellan stat och kommun säger finansministern i svaret, att kommunalskatteberedningen framlagt vissa förslag härom, men att betydelsefulla frågor ännu äro under utredning inom socialvårdskommittén, och angående de speciella statsbidragen erinras i svaret om att beredningens förslag i detta avseende i väsentliga punkter avstyrkts av socialvårdskommittén. I de hänseenden varom denna kommitté icke haft något att erinra synas emellertid kommitténs uttalanden icke kunna åberopas som hinder varken för överflyttande till staten av vissa kommunala utgifter eller för en omläggning av bidragssystemet. Jag vill i detta sammanhang erinra om landstingens bidrag till folkpensionerna. Visserligen utgår detta bidrag endast för de s. k. gamla folkpensionerna, men beloppen voro dock betydande. Jag kan inte föreställa mig, att frågan om överflyttande till staten av landstingens utgifter för folkpensionerna skulle vara sammankopplad med en annan fråga på ett sådant sätt, att den inte kan lösas redan nu.

Beträffande primärkommunerna och bidragen till dem förefaller det mig som om exempelvis även frågan om bidragen till skolväsendet är en dylik fristående fråga, som kan lösas utan avvaktan på ytterligare utredningar.

*Svar på interpellation. (Forts.)*

Det är emellertid även andra åtgärder i förevarande frågekomplex som borde kunna vidtagas utan dröjsmål. När man tar del av kommunalskatteberedningens betänkande, finner man bl. a., att det konstaterats en betydande ojämnhet även i fråga om kostnadsbördan för de kyrkliga uppgifterna. Kommunalskatteberedningen rekommenderar specialutredning på denna punkt. Mig veterligen har dock någon sådan specialutredning ännu inte igångsatts.

Finansministern framhöll i sitt svar slutligen att det enligt hans mening inte finns något behov av provisoriska utjämningsåtgärder, detta framför allt emedan lagstiftningen om skatteutjämnningen är utformad på ett sådant sätt, att extra ordinära bidrag kunna lämnas i ömmande fall. Det förhåller sig emellertid på det sättet, att trots alla statsbidrag och trots den allmänna skatteutjämnningen med särskilda bestämmelser om undantag för ömmande fall belastningen dock är så pass ojämn, att man i sammanlagd kommunalskatt i vissa kommuner kommer upp i 18 kronor efter avdrag av skatteutjämningsmedel, medan man inom andra kommuner åter är nere i en så låg siffra som 5 till 6 kronor. Det är inte underligt att invånarna i de mest skattetyngda kommunerna med dylika siffror för ögonen börja känna sig orättvist behandlade och anse att man i denna fråga saknar något av den energi, som finansministern eljest är känd för att ådagalägga i sin verksamhet.

Herr talman! Med dessa ord har jag velat framhålla att svaret på min interpellation inte förefaller att vara fullt tillfredsställande.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet **Wigforss**: Herr talman! Om svarets avfattning skulle ha givit det intrycket, att jag skulle underskatta frågans betydelse, så beklagar jag detta. Jag har nämligen sedan gammalt den uppfattningen, att till följd av nu rådande ojämnhet frågan om skatteutjämnningen är en av de allra viktigaste av våra skattefrågor. Tyvärr är dock denna fråga så invecklad och hänger samman med så många andra frågor, att jag för närvarande inte sett någon möjlighet att föreslå provisoriska åtgärder.

Herr **Hedlund** i Rådomb: Herr talman! Med tacksamhet noterar jag finansministerns uttalanden att även han anser denna fråga vara en synnerligen viktig sådan.

Härmed var överläggningen slutad.

## § 4.

Föredrogs den av herr *Persson* i Falla vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet, i anledning därav att Kungl. Maj:t av nåd eftergivit viss del av filosofie licentiaten Per Meurling ådömt straff.

Kammaren biföll denna anhållan.

## § 5.

Föredrogs den av herr *von Friesen* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet, angående viss lagändring på hyresrättens område.

Kammaren biföll denna anhållan.

## § 6.

Föredrogs, punktvis, statsutskottets utlåtande, nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde.

Kammaren biföll vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

## § 7.

Föredrogs statsutskottets utlåtande, nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde.

*Utgifter å tilläggsstat II, i vad avser socialdepartementets verksamhetsområde.*

*Punkterna 1—8.*

Vad utskottet hemställt bifölls.

*Punkten 9, angående beredande av sjukvård i Sverige åt barn m. fl. från de nordiska grannländerna.*

*Beredande av sjukvård i Sverige åt barn m. fl. från de nordiska grannländerna.*

Efter föredragning av punkten anförde

Herr **Hagård**: Herr talman! Som villkor för hjälp till beredande av sjukvård här i landet åt barn från de nordiska grannländerna har ursprungligen satts, att barnen i fråga skulle vara överförda hit genom förmedling av hjälpkommittéerna för Finlands och Norges barn. En hel del barn ha emellertid överförts till vårt land utan någon dylik förmedling genom dessa kommittéer. Även sådana barn ha blivit sjuka och kommit i åtnjutande av sjukvård. Medicinalstyrelsen har nu ansett, att även de barn, som kommit in i landet utan förmedling av hjälpkommittéerna, borde åtnjuta hjälp i samma former som andra barn från våra grannländer. Så till vida är också statsutskottet enigt med departementschefen och medicinalstyrelsen. Det har likväl uppstått en fråga, hur det skall förfaras med de barn, som redan åtnjutit sjukvård, innan denna bestämmelse träder i kraft. Jag vill därför hemställa, att Kungl. Maj:t vid utfärdande av direktiv i detta hänseende ville ta upp denna fråga och bestrida kostnaderna i nu förevarande form även åt barn utanför hjälpkommittéernas kontroll, som under de senaste åren fått sjukvård här i landet. För närvarande föreligger tvist i dessa frågor. Framställningar ha i många fall gjorts till medicinalstyrelsen, men på grund av hittills gällande direktiv har medicinalstyrelsen inte kunnat bevilja sjukbidrag till sådana barn, som icke inkommit till landet genom hjälpkommittéernas förmedling.

Herr talman! Jag har intet yrkande, utan jag har endast velat bringa dessa synpunkter i erinran.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

*Punkten 10.*

Lades till handlingarna.

*Punkterna 11—13.*

Vad utskottet hemställt bifölls.

## § 8.

Föredrogs vart efter annat:

statsutskottets utlåtanden:

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde; och

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde;

bevillningsutskottets betänkande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 6 mars 1942 (nr 63) angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av väckt motion om pension åt förre korrekturläsaren å riksdagens tryckeriexpedition E. J. O. Pauli; och

nr 4, i anledning av väckt motion om dyrtidstillägg till den hos riksdagens kamrar, utskott och kansli tillfälligt anställda personalen; samt

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt tillämpning av lagen den 5 mars 1943 (nr 78) om jämkning av arrendeavtal i vissa fall, m. m., såvitt propositionen hänvisats till lagutskott; och

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 453) med vissa bestämmelser om mätning av ved och annat virke, m. m., såvitt propositionen hänvisats till lagutskott.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda utlåtanden och betänkande hemställt.

## § 9.

*Höjning av  
den övre  
åldersgränsen  
för inträde i  
erkänd sjuk-  
kassa.*

Föredrogs andra lagutskottets utlåtande, nr 4, i anledning av väckt motion om höjning av den övre åldersgränsen för inträde i erkänd sjukkassa.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 42, vilken behandlats av andra lagutskottet, hade herr *Hansson* i Skediga hemställt, att »riksdagen måtte besluta sådan ändring av 9 § i förordningen om erkända sjukkassar, att inträde kan beviljas den som fyllt 15 men inte 60 år».

Utskottet hemställde, att förevarande motion icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Sedan utskottets hemställan föredragits, anförde:

Herr *Hansson* i Skediga: Herr talman! Jag har i denna fråga väckt en motion, vari jag begärt, att den ålder, intill vilken en person skall ha rätt att inträda i erkänd sjukkassa, skall ökas till 60 år. Regeln om en övre åldersgräns av femtio — eller som det i praktiken blivit — fyrtio år för inträde i sjukkassa har ju sedan några år tillbaka varit bruten genom det för lantarbetarna träffade avtalet, varigenom dessa fingo tillträde till sjukkassorna oavsett ålder. Även för andra sammanslutningar har möjlighet förelegat att vinna inträde i sjuk-kassorna bortsett från åldersgränsen. Denna regel har sedan ytterligare uppmjukats genom det vid förra årets riksdag fattade beslutet att medgiva kollektiv anslutning för vissa grupper av anställda utan anlitande av särskilda understödsföreningar, vilket tidigare föreskrivits.

*Höjning av den övre åldersgränsen för inträde i erkänd sjukassa. (Forts.)*

Detta till trots äro likväl stora grupper av människor alltjämt ställda utanför sjukasseverksamheten. Detta gäller framför allt småbrukare, lägenhetsinnehavare och mindre industriföretagare. För dessa befolkningsgrupper, som äro helt beroende av sin arbetsinsats, är det av stor betydelse, att det i någon mån föreligger garantier för att åtminstone inte deras familjer komma i besvärigheter, om de själva skulle drabbas av sjukdom.

Man kan även anlägga en annan synpunkt på frågan. Vi veta att såväl landsingen som kommunerna och icke minst riksdagen årligen bevilja avsevärda anslag till sjukassorna. Är det då att förvåna sig över att människor, som veta, att de äro utestängda från inträde i sjukassorna, finna detta inte så litet orättvist? Det har likväl inte vare sig från utskottets sida eller från något annat håll förmärkts någon vilja att bereda dessa personer lindring i den utgift, som vid sidan av de vanliga skatterna lägges på deras axlar genom att de inte åtnjuta de förmåner, som en sjukassa bereder den enskilde och familjen. Staten tar ut deras lilla skärv av skatter liksom av andra medborgare, men den avstänger dem från möjligheterna att vinna inträde i sjukassorna. Det är en orättvisa som jag tycker att riksdagen åtminstone borde ha försökt rätta till.

Nu lovar utskottet, att nästa år skall denna fråga föras fram till en lösning. Ja, det är vackert att lova — det gjorde utskottet också i följ, när jag hade väckt samma motion. Och nästa år kommer väl utskottet med någon ny motivering för att avslå just en framställning i liknande syfte, så att de människor jag åsyftar skola ställas utanför den sociala omvårdnad, som sjukasseverksamheten innebär. När dessa människor, såsom jag nyss framhöll, genom sina skatter få bidraga till kostnaderna för denna sjukasseverksamhet, borde man också kunna ge dem samma förmåner som andra medborgare, i synnerhet som det är en så liten procent av människor det här rör sig om. När de äldre lantarbetarna fingo anslutning till sjukassorna var det glädjande nog en mycket betydelsefull och vacker åtgärd som vidtogs. Jag tycker verkligen, att riksdagen beträffande den lilla procent av medborgare, som nu står utanför sjukassorna, skulle kunna ta den lilla risk, som åtgärden att föra in dem under sjukassorna kan medföra för kassorna. Hemma i min kommun ha vi, sedan lantarbetarna blevo anslutna oavsett ålder, fått en ganska stor sjukassa, men vi ha icke kunnat märka, att kassan på något sätt fått sin ställning försämrad. Jag tror inte heller, att kassan skall behöva anlita den understödsförening som det varit fråga om. Verksamheten har tvärtom blomstrat och gått framåt.

Jag tror att utskottets motivering, där utskottet uttalar sig med så stor försiktighet och framhåller de risker, som äro förbundna med ett bifall till min motion, i alla fall är byggd på mycket vaga grunder. Jag dristar mig alltså, herr talman, att begära ändring i förordningen den 26 juni 1931 om erkända sjukassar, intagen i Svensk författningssamling nr 280, där det i 9 § tredje stycket stadgas, att inträde i erkänd sjukassa må beviljas allenast den, som fyllt femton men icke femtio år. Jag hemställer, att denna bestämmelse i stället skall gälla den, som fyllt femton men icke sextio år. Detta är detsamma som jag begärt i min motion, till vilken jag alltså, herr talman, ber att få yrka bifall.

Herr **Olovson** i Västerås: Herr talman! Jag skulle kanske kunna nöja mig med att yrka bifall till utskottets hemställan, som innebär avslag på den förevarande motionen. Jag skall emellertid inte inskränka mig till detta utan i varje fall göra ett påpekande, nämligen att motionären är offer för en missuppfattning när han föreställer sig, att genom ett bifall till hans motion skulle kunna skapas någonting som han tror vara rättvisa. Det förhåller sig inte alls på det sättet.

*Höjning av den övre åldersgränsen för inträde i erkänd sjukkasse.* (Forts.)

Motionären vill att erkända sjukkassor skola stå öppna för alla intill sextioårsåldern. Detta låter naturligtvis mycket bra, och det är väl många som i sitt hjärta skulle vilja vara med om detta. Det skulle i varje fall komma att innebära en orättvisa, om de sjukkassemédlemmar, som under sin krafts dagar i många och långa år betalt sina avgifter, sedan skulle vara med och offra till sådana, som sökt sig in i sjukkassorna först när de känt sig vara komna i det läget, att de skulle kunna börja bli permanent sjuka. Man kan i detta fall inte draga upp någon jämförelse med upptagandet i erkända sjukkassor av understödsföreningar eller annan kollektiv anslutning av medlemmar i föreningar, eftersom dessa former av kollektiv anslutning äro förknippade med särskilda villkor. När en understödsförening överlåter sin verksamhet och sina medlemmar på en erkänd sjukkasse, går det i regel till så, att sjukkassan övertager icke blott denna understödsförenings skyldigheter gentemot medlemmarna utan också föreningens tillgångar. Sjukkassan kan därvid stipulera vilka villkor som helst. Alltså kompenseras sjukkassan på detta sätt för den eventuella merutgift för äldre medlemmar, som kan komma i fråga. När det gäller anslutning av medlemmar i en förening, kan sjukkassan pröva det erbjudna klientelet, varvid många yngre medlemmar kunna anses utgör kompensation för ett fåtal äldre, som följa med vid denna anslutning. Skulle man öppna vägen för enskild anslutning av män i den ålder, vari jag och herr Hansson i Skediga befinna oss, skulle det naturligtvis bli en stor tillströmning av sådana personer, som hittills, som det heter, stått på egna ben men nu skulle komma att vilja njuta frukterna av andras insatser.

Till vad jag nu anfört kommer, att vi väl i allmänhet vänta ett förslag till lösning av sjukkasseelementet eller sjukförsäkringsfrågan redan till nästa år. Under sådana förhållanden kan man väl inte rimligen ge sig in på en så halsbrytande ändring som den av motionären föreslagna.

Herr talman, jag hemställer om bifall till utskottets förslag.

Herr Hansson i Skediga: Herr talman! Herr Olovson i Västerås säger, att om man skulle ta med personer ända upp till 60 år, så skulle det bli en väldig anslutning. Det förhåller sig emellertid inte så. Sedan lantarbetarna glädjande nog kommit med i sjukkassorna och när man har uppställt vissa fordringar på hälsotillstånd och sådant, blir det icke så många. Naturligtvis blir det dock en hel del, som nu äro besvikna över att de inte kunna få vara med i en sjukkasse.

Herr Olovson i Västerås påstod vidare, att dessa äldre personer skulle komma att njuta frukterna av andras insatser. Jag skulle för min del vilja vända på den satsen och säga, att sjukkassemédlemmarna nu få njuta frukterna av skatteunderlaget hos dem, som icke ha möjlighet att komma in i en sjukkasse. Kommuner, landsting och staten lämna ju för närvarande anslag till sjukkasserörelsen. De personer, som jag här har ömmat för, få vara med om att bidra till dessa anslag utan att kunna komma i åtnjutande av den omvårdnad, som sjukkasserörelsen lämnar. Detta måste vara en social orättvisa. Tror verkligen herr Olovson, att de unga, som äro med i en sjukkasse, skulle ha så dålig moral, att de skulle missunna de gamla, som icke ha kunnat komma med tidigare, därför att det icke fanns några sjukkassor på den tid, då de voro unga?

Jag minns ett tillfälle i Uppsala län, då socialdemokraterna hade motionerat om att landstinget skulle lämna ett anslag för ifrågavarande ändamål. Jag talade då för motionen i landstinget. En person från ett annat parti kom då och sade: äro ni nu färdiga att kohandla igen? Så såg man på sjukkasserörelsen på den tiden. Det fanns inte möjlighet tidigare för dessa, som nu äro



*Höjning av den övre åldersgränsen för inträde i erkänd sjuk-kassa. (Forts.)*  
 gamla, att komma in. Man har stängt ute dem undan för undan. Först sattes gränsen till 40 år och sedan till 50 år och nu, när man försöker öppna luckan för dem fram till 60 år, då kommer man just med ett sådant yttrande som det herr Olovson i Västerås hade, att det är orätt att dessa skola få suga på andras insatser. Det ligger inte till på det sättet i verkligheten.

Jag känner väl till hur sjuk-kassorna arbeta. Det var en stor utveckling, när lantarbetarna kommo med. Jag tror inte att det nu skulle bli så många till. Det blir några fattiga småbrukare och några småföretagare på det ena eller andra området, som nu skulle kunna komma med, men det betyder ingenting med tanke på sjuk-kassornas hela verksamhetsområde.

Jag hoppas verkligen, att riksdagen i detta fall skall förstå det rättvisa, som ligger i att vi åtminstone öppna dörren upp till 60 år för inträde i sjuk-kassa.

Överläggningen förklarades härmed avslutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övertvägande ja besvarad. Herr Hansson i Skediga begärde emellertid votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren bifaller andra lagutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande nr 4, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med avslag å utskottets berörda hemställan, bifallit den i ämnet väckta motionen.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom upprensning. Herr talmannen tillkännagav, att han funne flertalet hava röstat för ja-propositionen. Rösträkning begärdes likväl av herr Hansson i Skediga, vadan votering medelst omröstningsapparat verkställdes. Därvid avgåvos 130 ja och 40 nej, varjämte 17 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Kammaren hade alltså bifallit utskottets hemställan.

## § 10.

Föredrogos vart efter annat:

andra lagutskottets utlåtande nr 5, i anledning av väckt motion angående rätt för å alderdomshem intagna understödstagare som åtnjuta folkpension att själva disponera över viss del av pensionen; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt tillämpning av lagen den 5 mars 1943 (nr 78) om jämkning av arrendeavtal i vissa fall, m. m., såvitt angår anslagsfrågan; och

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 453) med vissa bestämmelser om mätning av ved och annat virke, m. m., såvitt angår anslagsfrågan.

Kammaren biföll vad utskotten i dessa utlåtanden hemställt.

*Andra kammarens protokoll 1945. Nr 8.*

## § 11.

*Övervakning  
av enskilda  
monopolis-  
tiska företag  
och samman-  
slutningar.*

Föredrogs andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i anledning av väckt motion om utredning rörande ett organ för övervakning av enskilda monopolistiska företag och sammanslutningar.

Utskottets hemställda föredrogs; och yttrade därvid:

Herr Nilson i Eskilstuna: Herr talman! Under senare år har det förekommit en och annan gång, att de tillfälliga utskotten fått en reprimand här i kammaren för sin alltför långsamma arbetstakt. Om det funnes en förtjänstmedalj för ferm expedition, borde väl andra kammarens andra tillfälliga utskott få den nu, då det har hunnit genomdiskutera det stora problem som motionen berör och prestera sitt utlåtande på så kort tid.

Utskottet förklarar i sitt utförliga utlåtande, att kommissionen för ekonomisk efterkrigsplanering redan sysslar med hithörande frågor. Jag är mycket tacksam för denna upplysning och den är mycket värdefull. Ett av motiven för motionen var just att man fruktade, att denna kommission, som har en sådan mängd frågor att syssla med, skulle låta denna fråga falla under bordet. Det har funnits vissa tendenser därtill. Nu har utskottet officiellt gått i borgen och gett oss trygghet för att kommissionen verkligen kommer att taga upp denna stora fråga och behandla den ur alla tänkbara synpunkter.

Jag förmodar emellertid, att då utskottet sysslat med frågan, utskottet med hänsyn till frågans stora vikt inte underlåtit att fundera en stund på problemet. Det hade varit mycket värdefullt att ha fått se något av dessa överväganden i utlåtandet. Att frågan är under utredning hindrar inte ett riksdagsutskott att ventilera den och göra sina erinringar. Vi ha för några minuter sedan behandlat en fråga, som är föremål för uppmärksamhet, men vi ha dock enhälligt bett Kungl. Maj:t att se till att den inte ställs åt sidan.

Att det i motionen berörda spörsmålet är av vital betydelse torde alla inse, som hävda den fria företagsamhetens betydelse. Jag skall tillåta mig att citera något av vad en av vårt lands största tidningar har skrivit i denna sak:

»En verklig konkurrens kräver emellertid inte bara en tillgång som motsvarar en fri efterfrågan, utan också en benägenhet hos säljarna att kämpa med varandra om marknaden. Den benägenheten har emellertid under krisåren hämmats genom att statsregleringarna direkt uppmuntrar företagen att på överenskommelsens väg fördela inköp och försäljning. Vare sig någon effektiv konkurrens från utlandet kommer till stånd eller inte under de närmaste efterkrigsåren, måste vi därför räkna med ett behov av speciell monopolövervakning åtskillig tid efter det att priskontrollen i övrigt blivit onödig — — — Att allt vad monopol heter hindrar en fri yrkesutövning och en fri prisbildning ligger i sakens natur. Men varför är nu detta i regel olämpligt? Jo, därför att näringslivet blir stelt och förlorar i effektivitet och utvecklingskraft. Men också därför att ett brett svängrum för enskilt ekonomiskt handlande på egen risk är en väsentlig del av medborgarfriheten. Ekonomiskt sett är monopolens stora svaghet att de håller dåligt arbetande företagsenheter vid liv och därigenom binder mänsklig kraft som kunde få bättre verksamhetsfält samt uppskjuter den förnyelse av näringslivet som är nödvändig inte minst av hänsyn till den internationella tävlingskampen. Moraliskt vänjer de människorna att lita på konstlade anordningar i stället för duglighet och drift som källor till välstånd. I den mån stora befolkningsgrupper bli beroende av monopolistiska anordningar för sitt uppehälle frestas de också att söka politisk återförsäkring för sin konstlade standard. — — — Den ekonomiska friheten är inget självändamål. Den är ett medel för mänsklig självständighet och produktiv utveckling av näringslivet.»

*Övervakning av enskilda monopolistiska företag och sammanslutningar.*  
(Forts.)

Krigsåren ha ju luckrat upp marken för kartellbildningar och monopolism, vilket har skett delvis med statsmakternas bistånd och på grund av krisläget. En del ganska märkliga aktstycken ha ställts till mitt förfogande, men jag skall, såsom frågan nu ligger till, inte trötta kammaren med några utdrag därur. Men när till exempel tillverkarna av vissa oundgängliga hushållsartiklar, vilkas omsättning är ovanligt stor, ha en gemensam offert- och ordercentral, som gör att den enskilde anslutne företagaren ej får offerera sin vara utan måste hänvisa till denna central, då är varje tanke på fri och sund konkurrens utsluten. Och när den hittills mot företagen mycket human tillämpade priskontrollen upphör, kan en ytterligare uppskörtning av allmänheten befaras. Inom bilbranschen håller en monopol- och priskartellbildning på att växa fram, som kan innebära vådor för ett fritt näringsliv. Nog får kommissionen för efterkrigsplanering en hel del att ta i.

Herr talman! Utskottet kunde, tycker man, med några välvilliga ord ha berört problemet utan att därför taga ställning till detsamma. Nu har man nöjt sig med att förklara framställningen överflödig. Det är den visst icke.

Herr talman! Jag har intet yrkande.

Herr Jansson i Kalix: Herr talman! Det förhåller sig ingalunda så, att utskottet icke insett, såsom motionären säger, att denna fråga är av utomordentligt stor betydelse för vårt ekonomiska liv. Att utskottet likväl icke skrivit sitt utlåtande så långt, sammanhänger — såsom motionären också mycket riktigt berört i sitt anförande — därmed att kommissionen för ekonomisk efterkrigsplanering tagit upp denna fråga till behandling och redan kommit så långt, att man räknar med att inom kanske en månad kunna förelägga Kungl. Maj:t ett förslag i ärendet, som helt täcker vad motionären kommit fram till i slutklämman av sin motion. Att under sådana förhållanden besvara riksdagen med att skriva i samma ärende till Kungl. Maj:t syntes oss vara onödigt. Jag tror, herr talman, sålunda, att motionären kan vara nöjd, då han icke strävat efter något annat än att bringa frågan under Kungl. Maj:ts prövning. Dit kommer den precis på samma sätt som han själv önskar — dock icke genom riksdagen utan genom kommissionen. Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Nilson i Eskilstuna: Herr talman! Jag har förklarat mig nöjd så långt jag kunnat uttala min tacksamhet för att utskottet skaffat denna garanti för att frågan verkligen kommer upp till en allsidig behandling. Nu säger utskottets ordförande — och han går därvidlag längre än utskottet — att kommissionens förslag kommer att helt täcka vad motionen syftar till. Jag är tacksam för den upplysningen.

Efter härmed slutad överläggning biföll kammaren utskottets hemställan.

## § 12.

På förslag av herr talmannen, som förmälde sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att onsdagen den 21 innevarande februari företaga följande val, nämligen:

val av dels tjugufyra ledamöter i den nämnd, vilken enligt § 103 regeringsformen och § 69 riksdagsordningen äger att döma, huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, dels ock sex suppleanter i nämnden; samt

val av ej mindre tolv valmän att, gemensamt med ett lika antal valmän från första kammaren, enligt § 70 riksdagsordningen utse kommitterade för tryckfrihetens vård än även tre suppleanter för dessa valmän.

### § 13.

*Interpellation.*

Herr **Senander** erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Till förra årets riksdag ingavs av herrar Persson i Stockholm och Hagberg i Luleå en motion, nr 272, vari påtalades, att de nya löneklassbestämmelserna i 1939 års civila avlöningsreglemente åstadkommit vissa ojämnheter i löneklassplaceringen för olika grupper ordinarie befattningshavare. Sälunda hade det förhållandet inträffat, att de extra ordinarie befattningshavare som befordrats till ordinarie befattningshavare intill tre år före det nya avlöningsreglementets ikraftträdande kommo att befinna sig en löneklass lägre än de befattningshavare som vunno befordran till ordinarie tjänst efter den 1 juli 1939. Med andra ord, befattningshavare med kortare tjänstgöringstid och senare ordinarieblivande blevo bättre ställda i avlöningshänseende än de med längre tjänstetid och tidigare utnämning till ordinarie.

Motioner i samma syfte ingåvos av herr E. Hage m. fl. i första kammaren, nr 182, och av herr Lindahl m. fl. i andra kammaren, nr 248.

I anledning av dessa motioner föreslog statsutskottet i sitt utlåtande nr 117, »att riksdagen i anledning av motionerna I: 182 och II: 248 samt II: 127 och 272 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om övervägande av möjligheterna att undanröja av utskottet antydda och därmed jämförliga ojämnheter vid löneklassplacering».

Utskottets förslag bifölls utan debatt av riksdagen, vilken den 9 maj i enlighet med beslutet avlät skrivelse till Kungl. Maj:t.

Den 11 maj samma år riktade undertecknad en enkel fråga till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet, huruvida regeringen inom den närmaste tiden och i varje fall före årets utgång kunde väntas vidtaga åtgärder för att verkställa riksdagens ifrågavarande beslut.

I ett av statsrådet och chefen för finansdepartementet den 21 juni givet svar på frågan förklarades, att ärendet nyligen överlämnats till allmänna lönenämnden för yttrande.

Sedan dess har ingenting avhörtts i saken. Nio månader ha förflutit, sedan riksdagen avlät sin skrivelse i ärendet till Kungl. Maj:t, och många stats-tjänstemän, det stora flertalet i de lägre lönegraderna, fråga sig, om de inom rimlig tid kunna vänta sig ett positivt regeringsbeslut i frågan. För min del anser jag, att frågan icke är av den invecklade art att dess lösning behöver draga längre ut på tiden.

På ovanstående grunder får jag anhålla om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få rikta följande fråga: Kan det förväntas, att riksdagens skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 maj 1944 inom den närmaste framtiden föranleder positiva åtgärder från regeringens sida i syfte att bringa de i berörda skrivelse påtalade ojämnheter vid löneklassplacering ur världen?

Denna anhållan bordlades.

### § 14.

*Interpellation.*

Ordet lämnades på begäran till

Herr **Hagberg** i Malmö, som anförde: Herr talman! I proposition nr 78 till 1944 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t en utvidgning av lokalpostförmånen på landsbygden, så att adressområdet i princip bleve lokalportoområde. En sådan

*Interpellation. (Forts.)*

utjämning mellan stad och landsbygd i postalt hänseende föreföll vara befogad, och propositionen väckte på denna punkt icke någon invändning inom riksdagen, utan förslaget bifölls. I propositionen framfördes emellertid också ett förslag om samtidig höjning av befodringsavgiften för inrikes brev, som är lokalförsändelse. Till detta ställde sig bevillningsutskottet avvisande och stödde sig därvid bland annat på ett uttalande av generalpoststyrelsen år 1942, då frågan om en lokalportohöjning hade varit på tal. Generalpoststyrelsen hade därvid yttrat, att »därest postverket genom en höjning av lokalportot skulle berövas en stor del av sin marknad på detta område, skulle det säkerligen vid en framtida portosänkning visa sig förenat med svårigheter att återvinna det förlorade». Generalpoststyrelsen erinrade därvid om erfarenheterna från tiden 1 juli 1920—1 oktober 1922, då lokalportot höjts till samma belopp som riksportot, d. v. s. till 20 respektive 40, 60 och 80 öre i de olika viktsatserna, att antalet lokalförsändelser sjönk avsevärt. Enligt en verkställd approximativ undersökning skulle lokalbrevens från år 1917 till år 1921 ha nedgått med omkring 30 procent. »Anledningen till denna minskning torde i främsta rummet», anförde generalpoststyrelsen, »vara att de större korrespondenterna genom egen betjäning eller genom anlåtande av enskilda distributionsföretag gjorde sig oberoende av postverket för utdelning av vissa lokalförsändelser, såsom räkningar och dylikt. Möjligheterna att få lokalförsändelser utdelade annorledes än genom postverket torde ha ökats sedan 1921. Numera finnes ett flertal reklamfirmor och dylikt, som åtager sig distribution av reklamförsändelser m. m. Det synes därför mycket sannolikt, att en höjning av lokalportot skulle medföra att dessa firmor komme att anlitas i allt större omfattning och för utdelning av även andra försändelser än enbart reklamförsändelser.» Så långt generalpoststyrelsen. Trots bevillningsutskottets med hänvisning till generalpoststyrelsens uttalande i ämnet framförda avstyrkande beslöt likväl 1944 års riksdag att höja lokalportot på närmare angivet sätt från och med den 1 juli 1944.

Genom den härovan nämnda utvidgningen av lokalpostförmånen på landsbygden, vilken ur alla synpunkter var synnerligen önskvärd och riktig, beräknades postverkets inkomster komma att minskas med omkring 460 000 kronor. Redan under 1944 års debatt i frågan framhölls emellertid, att detta icke motiverade en ytterligare beskattning av korrespondenterna i städer och stadsliknande samhällen, vilka hittills avsänt närmare 90 % av lokalbrevens. Denna ståndpunkt har sedermera visat sig vara berättigad. I riksstaten för löpande budgetår äro inkomsterna från postverket upptagna till 46 miljoner kronor. Under godtagande i huvudsak av postverkets egna beräkningar för kalenderåren 1944 och 1945 har riksräkenskapsverket numera beräknat inkomsten av postverket under budgetåret 1944/45 till i runt tal 50 miljoner kronor. Den företagna höjningen av lokalportot framstår mot bakgrunden härav såsom en icke motiverad extra beskattning av allmänheten och ter sig med hänsyn till vad som sedermera inträffat ännu mera betänklig.

De farhågor som generalpoststyrelsen uttalade 1942 ha nämligen besannats. Efter förra årets höjning av lokalportot ha, enligt uppgifter i tidningarna, enskilda företagare bl. a. i Stockholm, Hälsingborg, Borås, Karlstad, Västerås, Örebro och Södertälje startat privat verksamhet med uppgift att i konkurrens med postverket och mot lägre avgift än som motsvarar nu gällande porto ombesörja lokalförsändelser i viss omfattning. Liknande verksamhet lär förberedas även i Malmö. Även om denna utveckling får anses vara förklarlig och motiverad med hänsyn till höjningen av det statliga lokalportot, kan den icke anses tillfredsställande. På detta sätt berövas postverket en stor del av sin marknad, och skadan härav blir kanske icke så lätt att framdeles reparera, om en portosänkning skall kunna äga rum.

*Interpellation.* (Forts.)

På grund av vad sålunda anförts får jag anhålla om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet framställa följande frågor:

1. Har herr statsrådet observerat den efter höjningen av lokalportot framträdande tendensen flerstädes i landet att i konkurrens med postverket anordna lokal distribution av postförsändelser?

2. I så fall, har herr statsrådet för avsikt att, för att möta sådan konkurrens, föreslå ett återställande av lokalportot till vad det var före den av riksdagens bevillningsutskott avstyrkta höjningen den 1 juli 1944?

Denna anhållan bordlades.

## § 15.

*Interpellation.* Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Fröken **Andersson**, som yttrade: Herr talman! Samtidigt som staten lägger ner stora kostnader i befolkningsfrämjande syfte, kvarstå inom dess egna verk bestämmelser, som få helt motsatta konsekvenser. Så är fallet med vissa semesterbestämmelser, och som exempel kunna nämnas de grunder, som gälla för postverkets tjänstemän. Jag avser då icke semesterns längd utan den tid under året, då tjänstemännen ha rätt att åtnjuta sådan. Alla tjänstemän från 55 år och uppåt ha rätt att taga ut sin semester under tiden 1 juni—31 augusti; i åldersklasserna 50—54 år får semestern tagas ut under tiden 1 juni—30 september, mellan 45—49 år tiden 1 maj—30 september samt mellan 35 och 44 år vartannat år 1 maj—30 september och vartannat år under annan tid. De tjänstemän, som äro mellan 30 och 35 år, ha rätt att vart tredje år taga sin semester under tiden 1 maj—30 september och övriga år under annan tid, och slutligen få tjänstemännen under 30 år taga ut semester endast under annan tid än maj—september. Bestämmelserna torde för de yngre tjänstemännens vidkommande vara de oförmånligaste, som något statligt verk tillämpar.

Följden av dessa bestämmelser blir alltså, att en tjänsteman under 30 år aldrig har rätt att taga semester under tiden 1 maj—30 september, och mellan 30 och 35 år erhålles en eller högst 2 semestrar under tiden maj—september och då oftast just under månaderna september och maj. I de flesta fall kan en posttjänsteman alltså icke ens på papperet räkna med någon egentlig sommarsemester före 35 års ålder. Att sedan personalsvårigheter ytterligare försämra semester-tiderna är en annan sak att lägga märke till.

Det är naturligtvis fullt riktigt, att personer med högre ålder och längre tjänstetid skola ha förtursrätt vid semester, men enligt min åsikt bör hänsyn även tagas till andra faktorer. En kategori, som drabbas särskilt hårt av dessa semesterbestämmelser, är de yngre mödrarna. Statens verk, och i synnerhet postverket, ha en mycket stor kår av kvinnliga tjänstemän, därav en stor del gifta kvinnor. De kvinnor, som ha små barn, tillhöra i regel kategorien tjänstemän under 35 år och ha alltså ingen möjlighet att få åtnjuta någon sommarledighet tillsammans med sina barn. Det är uppenbart, att detta förhållande såväl ur mödrarnas som ur barnens synpunkt är synnerligen ofördelaktigt. Även för yngre familjefäder med barn i skolåldern är nyssnämnda indelning i semestergrupper mycket oläglig.

Med stöd av vad sålunda anförts tillåter jag mig anhålla om kammarens medgivande att till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet få framställa följande frågor:

1. Har herr statsrådet uppmärksammat de konsekvenser, som det kan medföra för både föräldrar och barn, att yngre tjänstemän, särskilt då unga mödrar,

*Interpellation. (Forts.)*

anställda vid vissa av statens verk, exempelvis postverket, knappast ha någon möjlighet att före 35 års ålder erhålla sommarledighet?

2. Ämnar herr statsrådet vidtaga åtgärder för att åstadkomma en omprövning av semesterbestämmelserna inom statens verk, vilka missgynna de yngre tjänstemännen?

Denna anhållan bordlades.

## § 16.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 22, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till rikstaten för budgetåret 1944/45, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde.

## § 17.

Justerades protokollsutdrag.

## § 18.

Avlämnades följande motioner, nämligen av:

herrar *Karlsson* i Stuvsta och *Nordström* i Kramfors, nr 452, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 38, angående ändring i grunderna för lån från jordbrukets maskinlånafond m. m.; och

herr *Sandberg*, nr 453, likaledes i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 38.

Dessa motioner bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.19 em.

In fidem  
*Sune Norrman.*